

Onderwerp: Voor alle inburgeraars een taalmaatje

Utrecht, 6 augustus 2019

Geachte mevrouw, heer,

Graag reageren wij hierbij op de concept wettekst veranderopgave inburgering en gaan wij in op de door u geformuleerde vragen. Wij willen allereerst opmerken dat we in het algemeen positief zijn over de plannen van minister Koolmees. We zijn blij dat gemeenten straks taalmaatjes - taalcoachtrajecten - in alle leerroutes kunnen inzetten. Vrijwilligers dragen namelijk bij aan maatwerk, dualiteit, kwaliteit en een tijdige en snelle start van het inburgeringstraject. Echter, we verzoeken het rijk om meer sturing te geven aan gemeenten (*zie onze eerdere correspondentie in de bijlage*). Dat kan door regels, maar dat kan ook doordat het rijk informatieverspreiding, kennisopbouw en ervaringen delen stimuleert. Wij spelen hier graag een rol bij en denken graag mee.

Sneller de taal leren door combinatie les en taalcoach

Inburgeraars worden het snelst taalvaardig in het Nederlands door de combinatie van goed onderwijs én veel oefenen in de praktijk met Nederlandssprekenden, zo toont onderzoek aanⁱ. En juist dat oefenen is voor nieuwkomers zo lastig. Met wie moet je de taal oefenen als je nauwelijks mensen kent? Taalvrijwilligers hebben tijd en aandacht om maatwerk te bieden en gericht het spreken te oefenen. Daarnaast fungeren taalvrijwilligers voor veel inburgeraars als brug tussen het klaslokaal en de samenleving, doordat zij in gesprek gaan over alledaagse, veelal ongeschreven, Nederlandse gebruiken, zoals omgangsvormen op de werkvloer, in de gezondheidszorg of in het onderwijs. Dit levert veel op: anderstaligen spreken sneller de taal, krijgen meer zelfvertrouwen en stromen sneller door naar bijvoorbeeld onderwijs en werkⁱⁱ. Bovendien wordt dit op een kosteneffectieve wijze georganiseerd. Dat hebben de aan ons verbonden taalcoachorganisaties in meer dan 217 gemeenten aangetoondⁱⁱⁱ.

Onze adviezen

- **Zorg dat in de wet of regelingen goed geregeld wordt dat gemeenten de combinatie van formeel en non-formeel leren met taalmaatjes adequaat kunnen organiseren.**

Het belang van deze combinatie onderschrijven ook o.a. het UAF, VNG, Divosa, BVNT2, MBO Raad, NRTO en G40^{iv}. In het wetsvoorstel is dit nog te vrijblijvend: gemeenten kunnen besluiten effectieve vormen van non-formeel leren te verbinden aan formeel leren, maar zij hoeven dit niet te doen. Indien het in de wet of regelingen niet geregeld wordt, kan het gestimuleerd worden door in de kennisverspreiding voorbeelden te laten zien. Wij kunnen daarbij een rol spelen.

- **Zorg dat gemeenten, taalbieders en taalcoachorganisaties leren van de best practices in de pilots.**

Diverse gemeenten benutten de pilots om de combinatie van formeel en non-formeel leren, a.d.h.v. taalcoaching te verbinden. Zo worden in gemeenten in Zuid-Holland taalmaatjes ingezet naast de formele inburgeringslessen. Ook overwegen diverse gemeenten om taalvrijwilligers in te zetten in de Z-route, zoals in Rotterdam. We vinden het van groot belang dat deze kennis en ervaringen van de verschillende gemeenten worden verzameld en gedeeld, zodat we als werkveld leren van deze aanpak.

- **Zorg dat gemeenten hun kennis en ervaring rondom non-formeel leren en taalcoaching verstevigen.** In de memorie van toelichting wordt gesteld dat de wet een groot beslag op de expertise en (specialistische) capaciteit vraagt van gemeenten met een kleine groep inburgeringsplichtigen. In deze kennisopbouw kunnen wij als platform van taalcoachorganisaties rondom non-formeel leren samen met andere partners, zoals het NOV en Vluchtelingenwerk een rol spelen. Op initiatief van de directie Integratie & Inburgering hebben wij in de periode 2008-2012 samen met vijf landelijke maatschappelijke organisaties een succesvol programma rondom taalcoaching uitgevoerd: 'het begint met taal'.

Uw vragen

- **'Doenvermogen' van inburgeraars**
Wij zijn positief dat in het huidige wetsvoorstel meer rekening wordt gehouden met de situatie van statushouders. Voor gezinsmigranten en overige migranten die de B1-route gaan volgen verandert er weinig. Gemeenten geven hen wel advies over het te volgen aanbod, maar zij moeten zelf de kosten van het te volgen taalaanbod regelen (lenen mag wel). De afgelopen jaren blijkt dat gezinsmigranten vaak een beroep doen op (alleen of vooral) non-formeel aanbod. Wij vinden dit niet wenselijk, omdat je met een aantal uur taalcoaching geen niveauverhoging bereikt, wat ook voor deze groep noodzakelijk is. Wij adviseren inburgeringsplichtigen en taalcoachorganisaties daarom dan ook altijd minimaal te combineren met formeel taalonderwijs. We vinden het belangrijk dat gemeenten meer aandacht aan deze groep geeft, bijvoorbeeld door extra begeleiding bij arbeidsbemiddeling, omdat we regelmatig zien dat er onbenutte (arbeids)kansen zijn.
- **Kwaliteit van aanbod (fraude)**
Bij het inkopen van aanbod is het belangrijk dat gemeenten samenwerken met partijen die kwaliteit bieden, een eerlijke prijs hanteren en met elkaar samenwerken. Voor het verbeteren en monitoren van de kwaliteit van non-formeel aanbod en taalcoaching kunnen gemeenten gebruikmaken van diverse praktijkgerichte instrumenten die goed bruikbaar zijn voor de inburgering. Deze zijn al voor handen.

Taalcoaching is van onschatbare waarde, voor zowel de inburgeraar als de vrijwilliger. We hopen dat u mogelijkheden ziet om meer sturing te geven op taalcoaching, zodat inburgeraars sneller meedoen.

Meer informatie

We delen graag onze kennis over taalcoaching. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Sylvia de Groot Heupner, directeur, via telefoonnummer 06-19003176 en/of emailadres sylvia@hetbegintmettaal.nl.

Met vriendelijke groet,

Nel Buis
voorzitter bestuur

Sylvia de Groot Heupner
directeur

ⁱ Appel, R. Tweedetaalverwerving in binnen- en buitenschoolse contexten in: Emmelot en Verhallen (1997) Buitenschools leren in het NT2 onderwijs, UVA/ITTA, 1997 - Verhallen, S. Relevante algemene en theoretische achtergronden bij het buitenschools leren (Vakwerk 12, Binnenschools en Buitenschools leren en oefenen, 2018) - Cummins, J. Bilingualism and special education: Issues in assessment and pedagogy (1984) MultilingualMatters, Clevedon, England
ⁱⁱ Aantal anderstaligen in Nederland CINOP (2016), Opbrengsten van taalcafés en cursussen digitale vaardigheden – KB en Probiblio (2018), Verduurzamen van informele taalondersteuning – Verwey-Jonker Instituut (2013), Meer dan taal alleen – Regioplan (2011), Inventarisatie nonformeel taalonderwijs gemeenten – Kennisplatform Integratie & Samenleving (2016)
ⁱⁱⁱ Er zijn meer dan 165 ervaren taalcoach vrijwilligersorganisaties met 386 locaties lid van het landelijke platform Het Begint met Taal. Deze diverse organisaties, van zelfstandige buurtinitiatieven tot projecten bij bibliotheken of vluchtelingenorganisaties, bereiken jaarlijks circa 16.000 vrijwilligers en 31.000 anderstaligen, waaronder veel (oud)-inburgeraars.
^{iv} Zie [onze gezamenlijke brief van 2 juli 2018](#).

Bijlage 1

Tweede Kamer der Staten-Generaal Commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Onderwerp: *Benut taalcoaching door vrijwilligers als bewezen vorm van non-formeel onderwijs*

Utrecht, 26 juni 2019

Geachte commissieleden,

Op donderdag 27 juni a.s. debatteert u met minister Koolmees over de Veranderopgave Inburgering. Graag verzoeken wij u mede namens 165 taalcoachorganisaties, die wekelijks ruim 16.000 taalvrijwilligers ondersteunen, twee belangrijk aandachtspunten bij dit debat te betrekken.

Wij zijn in het algemeen positief over de plannen die minister Koolmees in zijn brief van 25 juni j.l. presenteert. Door de regie voor het nieuwe inburgeringsstelsel bij de gemeenten neer te leggen, kunnen zij nieuwkomers integraliteit, flexibiliteit en maatwerk bieden. Wij zijn het eens met de visie van de minister dat het leren van de Nederlandse taal en het vinden van een baan voor inburgeraars essentieel zijn om mee te doen in de maatschappij. Echter, voor de invulling van het broodnodige oefenen van de Nederlandse taal in de praktijk vinden wij de plannen nog te vrijblijvend. Hieronder lichten we onze twee aandachtspunten nader toe.

1. Wij vinden het van groot belang dat taalcoaching door vrijwilligers - als bewezen effectieve vorm van non-formeel onderwijs - in de wet wordt opgenomen, met de daarbij horende financiële voorzieningen. Inburgeraars worden het snelst taalvaardig in het Nederlands door de combinatie van goed onderwijs én veel oefenen in de praktijk met Nederlandssprekenden, zo toont onderzoek aan. Door in het persoonlijke Plan Inburgering en Participatie (PIP) de theorie *altijd* te verbinden met de praktijk, dus formeel onderwijs met vormen van oefenen, zoals taalcoaching door vrijwilligers, leren inburgeraars de Nederlandse taal sneller, hebben zij meer contacten met Nederlanders en versnelt hun participatie naar onderwijs en werk. Het belang van deze combinatie, dus een optimaal samenspel van professionals en vrijwilligers, onderschrijven ook het UAF, VNG, Divosa, BVNT2, MBO Raad, NUT, Oval, NRTO en G40, zie onze gezamenlijke brief van 2 juli 2018. Wij vinden de huidige plannen nog te vrijblijvend: de gemeenten *kunnen* besluiten effectieve vormen van non-formeel leren te verbinden aan formeel leren, maar zij hoeven dit niet te doen.

2. Tevens zijn wij van mening dat non-formeel leren ook in onderwijsroute en Z-route wordt opgenomen. Wij zijn blij dat de minister in zijn brief de combinatie van formeel en non-formeel leren expliciet noemt in de B1-route: *“Aanvullend op afspraken over formeel leren door middel van taalonderwijs kan de gemeente ook bepalen dat non-formeel leren, zoals een wekelijkse afspraak met een taalmaatje, onderdeel is van de B1-route.”* Echter, ook voor inburgeraars die de onderwijsroute of de Z-route volgen is het essentieel om de Nederlandse taal veel in de praktijk te oefenen met Nederlandssprekenden. Wij dringen er daarom op aan dat de rol van taalmaatjes/taalcoaches/taalvrijwilligers ook in deze routes wordt geregeld.

De voordelen van het in de wet opnemen van taalcoaching door vrijwilligers

Effectieve tweede taalverwerving bestaat uit goed onderwijs *in combinatie* met veel oefenen. Taalmaatjes maken het oefenen van de Nederlandse taal mogelijk. Door het wekelijks in de praktijk toepassen van de taal op informele wijze durven anderstaligen de taal te spreken, neemt de woordenschat toe en krijgen ze meer zelfvertrouwen. Daarnaast fungeren taalvrijwilligers voor veel inburgeraars als brug tussen het klaslokaal en de samenleving, doordat zij in gesprek gaan over alledaagse, veelal ongeschreven, Nederlandse gebruiken, zoals omgangsvormen op de werkvloer, in de gezondheidszorg of in het onderwijs.

Ook blijkt uit onderzoek dat anderstaligen **sneller meedoen** in de samenleving na ondersteuning van een taalcoachtraject. Ze regelen sneller hun eigen zaken, gaan sneller **betaald werk** doen (30%) en verder met een cursus of opleiding (20%). Tevens zorgt taalcoaching ervoor dat vrijwilligers een **positiever beeld** krijgen van anderstaligen.

Door taalcoaching in de wet op te nemen hebben inburgeraars altijd toegang tot beide vormen van onderwijs, zowel formeel als non-formeel. De combinatie is dan in alle gemeente de norm en niet afhankelijk per gemeente. Er ligt al een landelijke infrastructuur van lokale en regionale van ruim 165 ervaren taalcoachorganisaties met 386 locaties, verenigd in het landelijke platform Het Begint met Taal. Deze diverse organisaties, van zelfstandige buurtinitiatieven tot projecten bij bibliotheken of vluchtelingenorganisaties, bereiken jaarlijks circa 16.000 vrijwilligers en 31.000 anderstaligen. Doordat taalcoachorganisaties voornamelijk met vrijwilligers werken, zijn de kosten relatief laag. Middelen zijn onder meer nodig voor trainingen, materiaal en een (betaalde) coördinator die o.a. verantwoordelijk is voor het werven, begeleiden, trainen, monitoren en evalueren van alle taalkoppels. Door formeel onderwijs en taalcoaching aan elkaar te verbinden wordt de kennis, ervaring en infrastructuur rondom de inburgering optimaal benut.

Tot slot willen we opmerken dat we erg benieuwd zijn naar de nadere uitwerking van de voorgestelde plannen, zoals rondom de Z-route, MAP en participatieverklaring, monitoring en kwaliteitsbewaking, en hoe gemeenten effectief integraal kunnen samenwerken met de diverse aanbieders. Als verbinder, kwaliteitsbewaker en versterker van taalcoachorganisaties fungeert Het Begint met Taal graag als belangrijke aanjager en facilitator voor het verbinden van formele aanbieders met taalcoachorganisaties. Vanzelfsprekend denken we graag mee in de verdere uitwerking.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Sylvia de Groot Heupner via telefoonnummer 06-19003176 en emailadres sylvia@hetbegintmettaal.nl.

Met vriendelijke groet,

Nel Buis, voorzitter
Sylvia de Groot Heupner, directeur

Bijlage 2

Taalcoaching door vrijwilligers verankeren in de Inburgeringswet

(voorstel 3 januari 2019)

De door Minister Koolmees gepresenteerde Contourenbrief biedt veel kansen om de participatie van nieuwkomers effectiever te maken. Zo komt er meer ruimte voor maatwerk en krijgen gemeenten de regie terug. Het Begint met Taal pleit voor de *combinatie* van goed taalonderwijs (formeel) en oefenen met taalvrijwilligers (non-formeel). Het belang van deze combinatie, dus een optimaal samenspel van professionals en vrijwilligers, onderschrijven ook het UAF, VNG, Divosa, BVNT2, MBO Raad, NUT,Oval, NRTO en G40, zie onze gezamenlijke brief van 2 juli 2018.

Ons verzoek

Neem taalcoaching door vrijwilligers - als bewezen effectieve vorm van non-formele educatie - op te nemen in de Inburgeringswet, met de daarbij horende financiële voorzieningen. Door als gemeente formele educatie altijd te verbinden met taalcoaching leren inburgeraars de Nederlandse taal sneller, hebben zij meer contacten met Nederlanders en versnelt hun participatie naar onderwijs en de arbeidsmarkt.

Nu werken formeel taalaanbieders en taalcoachorganisaties doorgaans los van elkaar. Met als gevolg dat de inburgeraars zelf op zoek moeten naar taalcoachaangebod, er niet altijd inhoudelijke aansluiting is tussen hetgeen op school geleerd wordt en door de taalcoach geoefend wordt, en te weinig taalcoachaangebod voor alle nieuwkomers, door gebrek aan financiering voor o.a. werving, begeleiding en training van vrijwilligers.

De voordelen van het in de wet opnemen van taalcoaching door vrijwilligers

1. Om taalvaardig te worden in het Nederlands is kwalitatief goed onderwijs van NT2-gecertificeerde docenten **in combinatie met** veel oefenen in praktijk met Nederlandssprekenden het **meest effectief**. Taalvrijwilligers maken het inburgeringsexamen waardevol en maken het oefenen mogelijk, waardoor inburgeraars sneller participeren in de samenleving.
2. Inburgeraars kunnen overal in Nederland gebruikmaken van **hetzelfde aanbod** van formeel inburgeringsonderwijs **in combinatie met** taalcoaching door vrijwilligers, dit is niet afhankelijk van de gemeente waarin zij wonen.
3. Door formele educatie en taalcoaching aan elkaar te verbinden wordt de **lokale en regionale infrastructuur benut** van ruim 300 ervaren taalcoachorganisaties die verenigd zijn in het landelijke platform het Begint met Taal. Taalcoachorganisaties zijn zeer divers, van zelfstandige buurtinitiatieven tot projecten bij bibliotheken of vluchtelingenorganisaties, en bereiken jaarlijks circa 15.000 vrijwilligers en 28.000 anderstaligen. Als verbinder, kwaliteitsbewaker en versterker van taalcoachorganisaties dient Het Begint met Taal graag als belangrijke aanjager en facilitator voor het verbinden van formele aanbieders met taalcoachorganisaties, zodat er duurzame netwerken ontstaan die de participatie van inburgeraars verbetert.

Achtergrondinformatie

Wat is taalcoaching?

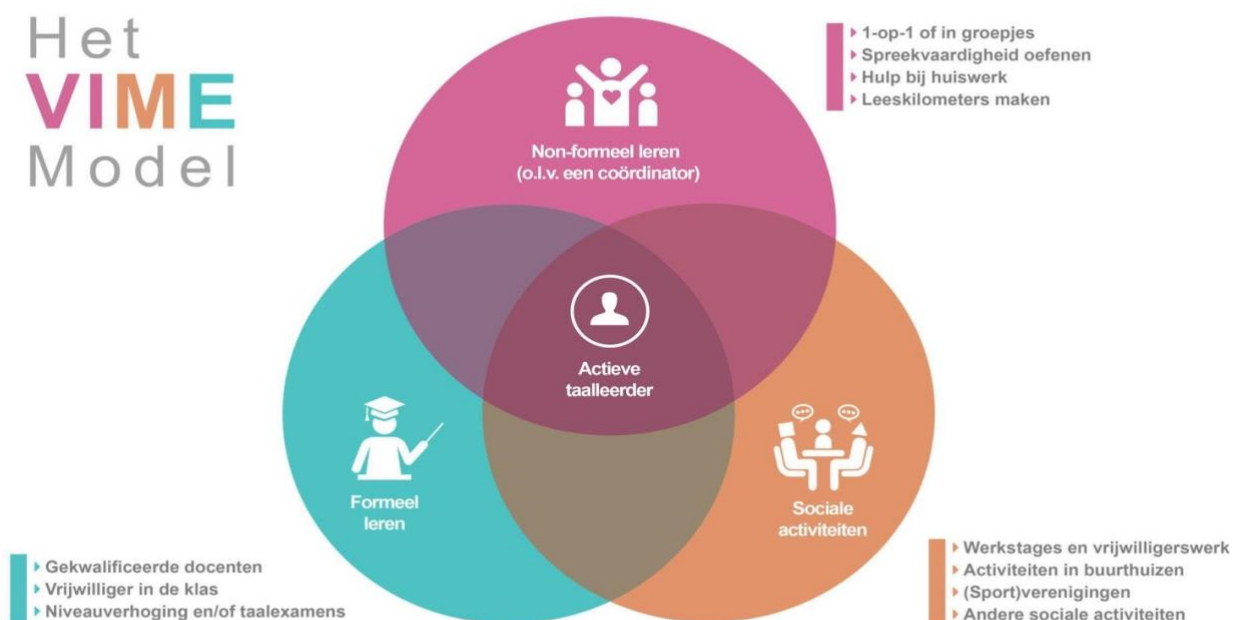
Bij taalcoaching begeleiden vrijwilligers, inburgeraars of andere anderstaligen wekelijks bij het oefenen en/of verbeteren van de Nederlandse taal. Dit gebeurt meestal gedurende een jaar, altijd **als aanvulling op** formeel taalonderwijs. Taalvrijwilligers worden ook wel taalcoaches, taalmaatjes of taalbegeleiders genoemd. Taalcoaching is vooral gericht op veel oefenen met spreken en luisteren en contacten leggen, zodat nieuwkomers snel participeren en bijvoorbeeld doorstromen naar werk of opleiding.

Er zijn verschillende vormen van taalcoaching mogelijk:

- **Eén op één taalcoaching:** een taalcoach en deelnemer oefenen gericht aan een taalvraag, zoals voor een examen of gesprek op school, bij de dokter of een baan. Voor anderstaligen met zorgtaken of een participatievraag vindt het soms aan huis plaats.
- **Taalcoaching in groepjes;** vaste kleine groepen oefenen op een interactieve manier de taal onder begeleiding van een vrijwilliger.
- **Taalcafés;** laagdrempelige bijeenkomsten waar anderstaligen en vrijwilligers over bepaalde thema's praten in bijvoorbeeld de bibliotheek.
- **Taal & Toekomst voor jongeren:** een speciaal taalcoachprogramma voor jonge nieuwkomers die hun kansen op een baan, stage of opleiding willen vergroten.

Landelijk platform Het Begint met Taal brengt ruim 300 taalcoachorganisaties bij elkaar en versterkt hen bij het waarborgen van de kwaliteit van taalcoaching, adviseert over nieuwe en kleine initiatieven en zorgt voor innovatie. Nieuwe initiatieven kunnen op die manier gelijk aan de slag, ervaren organisaties kunnen groeien en methodes die lokaal goed werken rolt Het Begint met Taal landelijk uit. Dankzij dit platform leren we van elkaar en wordt taalcoaching effectiever, waardoor nieuwkomers sneller participeren in de samenleving.

Het ideale werkveld: combinatie van formeel, non-formeel leren en sociale activiteiten



Taalcoaching als vorm van non-formele educatie (uit de [begrippenlijst](#) samengesteld door het ITTA)

Taalcoaching valt onder non-formele educatie. Non-formele educatie betreft educatie waarbij de trajecten niet worden afgesloten met een diploma dat erkend wordt door het ministerie van OCW. De aanbieder van non-formele educatie kan alsnog wel een diploma en/of certificaat uitgeven ter afronding van het traject. In plaats van de onderwijsinspectie, ziet de gemeente toe op de kwaliteit van dit type educatieaanbod. Non-formele educatie is bijvoorbeeld een cursus kunstgeschiedenis bij de volksuniversiteit, een taal cursus bij een vrijwilligersorganisatie of in de bibliotheek, een cursus Nederlands op de Werkvloer etc. Een aanbieder die wel diploma-erkenning heeft gekregen voor trajecten in de volwasseneneducatie, kan zowel diplomatrajecten aanbieden als trajecten die niet worden afgesloten met een diploma.